

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: FRITHIOF HELLBERG.

NORDISKA MUSEETS NYE STYRESMAN D:R BERNHARD SALIN.
FOTO FÖR IDUN AF A. BLOMBERG.

BERNHARD SALIN.

DEN 13 FEBRUARI tillsattes styresman för Nordiska museet, en ämbetsplats som, allt sedan doktor Artur Hazelius den 27 maj 1901 genom döden därifrån afgick, stått obesatt. Till detta ansvarsfulla och makt-påliggande värf utsåg museets styrelse förutvarande intendenten vid museet fil. doktor Bernhard Salin.

Bernhard Salin är född i Örebro år 1861. Under sin studietid i Uppsala ägnade han sig först åt konsthistoria och nordiska språk, men öfvergick sedan till arkäologien. Året innan han promoverades anställdes han såsom e. o. amanuens vid Statens historiska museum, och år 1890 utgaf han för doktorsgraden en afhandling "Ur djur- och växtmotivens utvecklingshistoria, studier i ornamentik," redan här tillämpande den sorgfälliga typologiska metod, som han sedan allt mer utvecklade. Salin hade således redan då beträdat det speciella forskningsområde, som allt fortfarande skulle bibehålla hans förkärlek. Följande år, 1891, tillförordnades han att sköta en ordinarie

amanuensbefattning och 1902 utnämndes han till andra amanuens vid Historiska museet, hvarest han alltjämt kvarstod, tills han år 1903 kallades till intendent vid Nordiska museet. Under tiden författade han, utom ett stort antal arkäologiska undersökningsredogörelser i Vitterhets-akademiens månadsblad samt åtskilliga uppsatser i Svenska fornminnesföreningens tidskrift, äfven för Antikvarisk tidskrift 1895 en omfattande och grundlig afhandling om "De nordiska guldbrakteaterna", genom hvilken han fördes allt mer in äfven på den fornordiska religionsforskningens fält. Till frukterna af hans författarverksamhet under hans ämbetsmannatid vid Historiska museet hör ock, utom en uppsats om Upplands forntid i den under utgivning varande beskrifningen öfver detta landskap, den förtjänstfulla, populära inledningen till sista upplagan af Uppfinningarnas bok, där han

i korthet gifvit en "öfversikt öfver den europeiska kulturen i dess tidigaste skeden". Efter sin öfvergång till Nordiska museet har Salin, utom en uppsats i den 1903 utgifna festskriften "Till professor Oscar Montelius", utgifvit det stora och betydande arbetet "Die altgermanische Thierornamentik", belöpande sig på 398 sidor stor oktav och innehållande ej mindre än 741 bilder, hvilket i följd på tyska utkomna verk kan anses såsom resultat af mer än fjortonårigt arbete och studium. Med sorgfälligaste noggrannhet analyserar författaren i detta sitt "standard work" de forngermanska djurornamenten under folkvandringstiden, utletar de för dem gällande utvecklingslagarna och fastställer de olika formernas ålder, spridningsvägar och förekomstområden, vid hvilken utredning han samtidigt når viktiga resultat eller sannolikhets slutsatser rörande de germanska stammarnas vandringssätt och utbredningssättet för deras kultur. Alla dessa forskningar hafva varit ägnade att djupt rota och stadga den uppfattning af vetenskapens ansvar och allvar ej blott i det stora, utan ock i det lilla, som Salin alltid hyst och

under hvars inflytande han alltid gått till sitt arbete. Under vetenskapens fortgående utveckling kan det, som i dag förefaller jämförelsevis obetydligt, när som helst bli en bindelänk af stor betydelse, och det erfordras då att denna icke förr eller senare brister vid profvet. Mer än någonsin gäller detta ansvar all på ett eller annat sätt populariserande vetenskaplig verksamhet, hvilken hänvänder sig till en allmänhet, som naturligtvis vida mindre än fackmannen förmår att kritiskt pröfva det bjudna.

Utom åt den rent arkäologiska forskningen har Salin under senare tid ock ägnat sitt verksamhetsintresse åt forntidens andliga odling, sådan denna framträdte i de religiösa företeelserna, vare sig dessa upptecknats i fornhäfderna eller fortbestått i folksed och öfvertro. Vid sitt nyligen hållna inträdestal i Vitterhetsakademien sökte han sålunda med hänsyn till arkäologien approximativt fastställa de kronologiska grunddragen för de fornreligiösa företeelserna och samordna dessa i vissa bestämda utvecklingsgrupper.

Sina arkäologiska studier har Salin, utom genom litterära och inhemska forskningar, under åren 1891, 1892, 1895, 1896 och 1898 bedrivit vid alla mer betydande arkäologiska och kulturhistoriska museer i Europa, undantagandes i Turkiet, Grekland, Spanien och Portugal, och har alltså haft tillfälle att samtidigt mer än någon annan af våra yngre museimän vinna en mycket omfattande insikt om äfven rent museala förhållanden, hvilken kännedom han dessutom uppriskat och förkofrat genom en under sistförflutna år speciellt för studium af museiteknik företagen resa till åtskilliga länder på kontinenten. Salin synes således mer än någon hafva förutsättningarna för att på bästa möjliga sätt lösa de problem, som Nordiska museets pågående inredning i så rikt mått förelägger. Sin administrativa duglighet har han redan under utförfandet af sin intendentbefattning haft tillfälle att tydligt ådagalägga.

Att doktor Salins museala och vetenskapliga meriter alltså äro af mycket stor betydelse och vikt, ligger i öppen dag. Men skötseln och vården af Nordiska museet kräfvade äfven andra betingelser i kanske högre grad än någon annan museiinstitution. Det torde därför vara en skyldighet mot det svenska folket, om det ock är en indiskretion mot doktor Salin, att här äfven yttra något om personligheten och karaktären hos den nye styresmannen för svenska folkets museum.

Med ett alltid besinningsfullt väsen förenar Salin en fast, men för sakliga skäl alltid tillgänglig viljekraft. Med ett alltid humant och tillmötesgående bemötande förenar han en tillförlitlig, öppen och trofast karaktär. Hans uppfattning är likasom hans framställning alltid klar och redig: hufvudsak är för honom alltid hufvudsak, och bisak bisak. För allt kärnlöst — för tomma ceremonier och byråkratisk formalism likasom ock för all person-

lighet och sak tillspillogifvande popularitetsjakt saknar han all böjelse. Hans karaktär präglas af frisinthet i detta ofta missbrukade ords bästa bemärkelse, och hans "diplomatiske klokhet" inskränker sig till att gå öppet och rakt, om ock, ifall omständigheterna så kräva, långsamt mot sitt mål. Såsom redan nämnts, sysselsatte sig Salin i början af sin studenttid med konsthistoriska studier. Särskildt hade målarkonsten vunnit hans ungdomskärlek till den grad, att han en tid t. o. m. ämnade ingå på konstnärbanan, en afsikt som han dock hindrades att utföra. Från detta skede af sitt lif bevarar emellertid Salin såsom behållning en träffgod tecknarfärdighet, och ännu torde äfven akvarellpenseln någon gång smyga sig i hans hand. Gammal kärlek rostar ej! Salin, hvilken i förbigående sagdt äfven gjort sig känd såsom god sångare, är således i intet hänseende någon stel och torr pedant, utan har blick och själ öppna och mottagliga för de toner af färg, lif och stämning, som för det vakna och ungdomsfriska sinnet genomströmma lifvet. Under sådana förhållanden förslöa och förblinda ej studier, och allra minst studierna af vårt folks och mänsklighetens forntid. — Hvertill skulle också dessa fornstudier i själfva verket tjäna, om ej till att det förflutnas spegel visa oss själfva, — om ej till att vidga och fördjupa vår förmåga att förstå och känna vår samtid och ana vår framtid!

I sina uttalade önsknings om Nordiska museet och dess förvaltning har dess grundläggare uttryckt, att styresmannen bör vara en "oegennyttig, kraftig, varmt intresserad och kunskapsrik" person. Det kan icke råda något tvifvel om, att doktor Salin i eminent grad besitter de egenskaper, hvilka det museichefskapet kräver, som han med oegennyttig uppföring af den trygga ställning han såsom en statens ämbetsman innehaft af intresse för den stora saken vågat åtaga sig. Det är därför att hoppas, att under hans ledning Nordiska museet skall gå en lugn framtid till möte, och att allmänheten fortfarande med samma intresse och kärlek som hittills skall omfatta museets bägge afdelningar, såväl samlingarna i det nybyggda museipalatset som friluftsmuseet å Skansen.

DEN EVIGA SÅNGEN. AF ROSEMONDE GÉRARD (M:ME ROSTAND).

MADAME ROSTAND.

DEN MYCKET uppburne franske skalden Edmond Rostand, tillika medlem af franska akademien och hos oss förnämligast känd genom sitt glansfulla versdrama "Cyrano de Bergerac", har äfven en litterärt begåfvad hustru, m:me Rostand, som under signaturen Rosemonde Gérard har gjort sig ett namn i fransk poesi. Vi meddela här ett till vårt språk översatt dikiprof från hennes penna, "Den eviga sången", tillika med ett ur en fransk tidskrift hämtadt porträtt af den distinguerade skaldinnan.

DÅ DU EN GUBBE blir och jag en gammal gumma,
då mitt nu blonda hår får stänk af silfvergrått,
i vårens vackra maj för vindens fläktar ljumma
vi värma åldrig kropp och må i solen godt.
Hur utaf våren skall till fest vårt hjärta väckas!
— Vi drömma oss på nytt som ungt, förälskadt
par,
och skakande min lock jag ser på dig och
gäckas
och säger om igen, hur kär jag dock dig har.
Och medan flitigt bi hörs i bersåen summa,
vi mot hvarandra le, som förr i tid, som gått,
då du en gubbe blir och jag en gammal gumma
och mitt nu blonda hår fått stänk af silfvergrått.

Till gammal, mossig bänk, oss kär från forna
dagar,
att talas samman vid hand uti hand vi gå.
Oss gifs en stund så öm — i trots af språkets
lagar
vid hvarje menings slut en kyss som punkt
får stå.
Hur många gånger förr jag sagt: "mitt allt på
jorden!"
vi räkna noga ut från dagar, hvilka flytt;
vi minnas tusen ting, hvar småsak här på jor-
den,
som vi två jollrat om, vi jollra om på nytt.
Och smekande och röd, med glans från äng och
hagar,
skall solnedgångens stråle gråa hufvud nå,
när till vår gamla bänk, oss kär från forna
dagar,
att talas samman vid hand uti hand vi gå.

Och liksom hvarje dag jag älskar dig allt
mera,
— i dag mer än i går, i morgon mycket mer —
så bryr mig föga blott en rynka eller flera
uti ditt anlete — min kärlek dem ej ser.
Betänk: för hvarje dag sig våra minnen samla,
— med dina minnen gå ju mina hand i hand —
och utan uppehåll, fastän vi blifvit gamla,
de väfva mellan oss osynligt tusen band.
Sant nog, vi stå ej i vår kärleks primavera
och åldras för hvar dag, som lifvet ännu ger,
men ser du, hvarje dag jag älskar dig allt
mera,
— i dag mer än i går, i morgon ännu mer.

Och denna kärlek ljuf, men flyktig liksom
drömmen,
jag djupt förvara vill uti ett trofast bröst.
Jag girigt gömmer den i hjärtats djupsta göm-
men,
för att den minnas om ännu i ålderns höst.
Jag vill den hålla kvar, dess allt för korta
stunder,
med ifver samlande för mina gamla dar
dess guld och gräfva ner i minnets helga lunder
min rika skatt från tid, då ung och säll jag var.
Och så jag leta skall, som pärlor uti strömmen,
min kärleks minnen fram att därpå hämta tröst
för kärlek säll och ljuf, men flyktig liksom
drömmen.
bevarad girigt, djupt uti ett trofast bröst.

Då du en gubbe blir och jag en gammal gumma,
då mitt nu blonda hår får stänk af silfvergrått,
i vårens vackra maj för vindens fläktar ljumma
vi värma åldrig kropp och må i solen godt.
Hur utaf våren skall till fest vårt hjärta väckas!
— vi drömma oss på nytt som ungt, förälskadt
par,
och skakande min lock jag ser på dig och
gäckas
och säger om igen, hur kär jag dock dig har.
Och medan flitigt bi hörs i bersåen summa,
vi mot hvarandra le, som förr i tid som gått,
då du en gubbe blir och jag en gammal gumma,
då mitt nu blonda hår får stänk af silfvergrått.
Från franskan af SIGURD P. SIGURDH.

KVINNOSPRÅK.

DAGSPRESSEN på ömse sidor om Kölen genljuder af hätska, bittra och ironiska rop om och mot vår union. Skall kvinnornas eget blad under djup tystnad åhöra allt detta tal om orättvisor, om själfhäfvelse och kränkt nationalvärdighet, hvilket tal med sitt allt mera stigande tonfall endast väcker ovilja mellan brödrafolken? Skulle det icke vittna om en alltför stor likgiltighet, om den svenska kvinnan endast med en stum axelryckning affärdade hela det s. k. "unionskäbblet"?

Eller vill hon kanske, att hennes tystnad skall tydas som sorg öfver ett kif, hvilket likt allt kif i världen, begynnande med barnkammarens, så småningom växer ut till större dimensioner än dess ursprung är värdt? En sådan tystnad kunde dock alltför lätt misstydas af hennes norska syster, som för egen del står med lif och själ midt uppe i kampen. Den som tiger samtycker. Men hon samtycker ju långt ifrån till allt hvad männen i dessa dagar ropa i munnen på hvarandra. Hvarför tiger hon då, hon som eljes brukar ha så lätt för att tala?

Kanske tycker hon med skäl att redan tillräckligt många ord i harnesk marscherat upp å ömse sidor, och hon säger modfälld: ord båta så litet! Har hon aldrig sett, hur en handfull mjuk lera förmår hejda den till synes oemotståndligt framrusande, hvitglödande järnströmmen? Låt henne då skicka en handfull besiningsfulla, saktmodiga ord midt in i stridens hetta, ty sådana är det ondt om. Kanske förmå de dämpa och hämma på någon punkt.

Och hur skulle då orden ur den svenska kvinnans mun falla, för att kunna räkna på att göra sig hörda i det upphetsade norska kvinnoläget, hvarur männens tankar och känslor rekryteras oftare än de själfva ana. Jag tänker mig, att hon skulle gå fram till sin norska syster och lägga handen för troendefullt på hennes axel, utan att akta på tilläfventyrs rynkade ögonbryn eller hatfulla blickar. Lugnt och stillsamt skulle hon tala med blicken stadigt och vaksamt riktad mot öster.

— Min vän, skulle hon säga, har du tänkt på, att vi två i dessa dagar ha en kämpastor uppgift oss förelagd? Kunde vi genomföra den, hade vi för visso utfört en bragd, värdig att upptecknas af historiens genius, som just står med lyftad penna för att fullskrifva det för Nordens framtid afgörande bladet. Jag vet det väl, det hör till den goda tonen i ditt land att tjuta med ulfvarna, och den, som vågar hysa en själfständig åsikt och anslå en annan ton midt i den "enhälliga" konserten, löper fara att bli brännmärkt som en dålig patriot. Men du brukar ju icke vara den sista, då det gäller att ha mod!

•• MUM ••

är nutidens bästa näringsmedel för barn och sjuka. Förordadt af Herrar Läkare

Prof sändes gratis och franco från Axel Lennstrand, Gefle.

— Så låt oss då först och främst se saken modigt i ögonen. Hvad är det som är stridens kärna? — Norges självständighet! ropar du med blixtrande ögon. Sant säger du, det gäller Norges vara eller icke vara såsom aldrig tillföre, jag tror det ock — men icke i samma mening som du. Den fara för nationens självbestånd, som du så mycket fruktar, existerar ännu icke, men du frambesvärjer den själf. Din bästa vän, som du smädar, är icke ditt folks tyrann, och hans med afsky burna ok är mildt mot det, som väntar. Jag kunde visserligen här fråga dig, hvad Norge var för hundra år sedan, och be dig tänka efter hvad all denna senare tid bringat ditt land, men du skulle icke vara i stånd att spåra dess välgärningar, emedan de äro skrifna i sanden. Hvad jag ville fråga vore: Är du i stånd att offra något för ditt fosterland? Vi kvinnor äro ju vana att offra på olika altaren och ofta med svidande hjärta det dyrbaraste vi äga. Skulle vi icke då med glädje bringa ett älskadt fosterland de allra största offer! Och denna gång är det blott ett ganska ringa sådant det begär. Endast en smula personlig stolthet och några parti-hänsyn, så obetydliga i det stora hela, att de falla i smulor för våra blickar.

— Du ser föraktfullt på mig, och spotskt kröker sig din läpp: vi norrmän tänka annorlunda, säger du, du skulle blott höra, hur våra främste män...

— Min vän, det är icke frågan om, hur männen tänka; i alla tider ha de tänkt annorlunda än vi kvinnor, och till deras ord vill jag icke längre lyssna. Nu är det vi, som skola tänka och tala.

De tala ständigt vidt och bredt om svenska förolämpningar. Tro de då, att vi äro känslösa, när hvarje deras ord sårar oss i hjärtat!

Nej, låt oss stänga våra öron för allt detta ordsvammel, jag ber dig, och lyssna i stället af all makt till hvad historiens omutliga malmstämma har att förtälja om de folks öden, som låtit leda sig af partier. Är Polens afklippta tunga tillräckligt stum ännu? Ryker icke än i dag dess blod mot himlen som ett talande vittnesbörd för en värld om ett fordom mäktigt folks olyckliga trälldom. Öfverallt, där historiens finger pekar på partier, pekar den på en nations fördärf. Behöfver den visa högre upp mot norr, där det som timat inför våra upprörda blickar endast vuxit fram ur samma onda rot? Och det är mot samma afgrund den bär, dina landsmäns vilda ordstrid med den "orättvise" svenske broder, som nu i så många år stått rygg mot rygg med dem, beredd att försvara dem som sig själf.

I hvad mån denne äldre broder gjort den yngre orätt eller öfvat förtryck mot honom, det tillkommer icke oss förblindade samtida att döma. Endast eftervärlden förmår se med oväldig blick. Jag vill icke påstå, att han i det fallet står helt skuldfrä, men jag frågar — är den norske brodern i sitt förhållande till den andre så ren och tadelfri, att han är berättigad till all denna stenkastning? Där tvänne tvista, ha båda oftast orätt. Låt oss erkänna det utan att blinka. Ty i sanning, nu stunda tider, då ödmjuk självkänedom blir den främsta nationaldygden. En norрман har aldrig varit van att gifva efter. Må han göra det nu; må han, ifall han älskar sitt land så högt som han föreger, nu böja af i tid! Norge är föga betjänadt med, att han mättar dräpdrag åt den som, trots allt, dock är hans trognaste vän. Bed honom spara sitt öfvermått af krafter. De kunna komma att behövas i en långt ojämnare strid, efter hvars slut han kan få leta efter spåren af sitt omhuldade skötebarn, den där dyrbara nationalvärdigheten. Har han icke bragt det tillräckligt vidt nu, när man i de förenade rikena kan tala om unionsupplösning

som en gifven sak. Det måste ju ha gått långt, när det svenska tålmodet, som är historiskt, kan ha trutit till den grad, att man nu hör svenska röster tala om att lugnt kunna åse Norges undergång. Det får icke gå längre! "Hädanefters är strid emellan nordens folk en omöjlighet!" Må de orden flamma upp ännu en gång med eldskrift i allas hjärtan, så skall hatets språk förstummas.

Detta, min norska syster, är din och min uppgift. Icke att underblåsa striden i vår kvinnliga lättretlighet, utan att tala försonlighetens språk emellan bröderna. Vi som stå vid sidan och borde kunna se längre och klarare, därför att vi icke äro förblindade af stridens yra, låt oss varna dem, medan tid är. Ty endast inom en *evig* union ligger våra folks tryggaste värn utåt, så är min öfvertygelse. Jag har talat mig varm för din skull, rädd mig nu din hand till förbund! Vi kvinnor ha så lätt för att hänföras till godt som till ondt. Denna gång vilja vi ställa vår hänförelse i fredspolitikens, icke i stridens och sönderingens tjänst. Det har ropats på mod! Ja, det vill mod till att ha en annan öfvertygelse än den gängse rådande och att uttala den. Det kan kosta oss glåpord och kanske vårt personliga anseende. Hvad mer, när det gäller intet mindre än fäderneslandet! Låt oss då, enhvar i sin stad, tala lugna, manande, försonliga ord midt in i den allmänna upphetsningen, låt oss "tala och rädda vår själ!" —

PEN.

MARELD. DIALOG AF FREDRIK NY-CANDER.*

Lysekil. Societetshuset, tidningsrummet. En augustikväll. Karin sitter tankspridd med en tidning i handen.

ERNST (*kommer, observerar henne, känner igen henne*): Ah! (*Hälsar skyndsamt. Vill gå. Stannar.*) Nej, jag kan inte gå... Jag hade inte väntat att finna er här. Jag är kommen i dag, har inte hunnit studera personlistan på badkontoret. Hade jag sett ert namn, hade jag rest med detsamma.

KARIN: Är det då så svårt att möta mig?

ERNST: Åhja, det kan ni väl förstå. Hvarför ska vi gräfvä opp det gamla? Jaså, ni sitter här i ensamheten och drömmer.

KARIN: Jag drömmer inte. Mina drömmar äro slut. Jag läser tidningar. Min man skulle komma och hämta mig om en stund.

ERNST: Er man. Tenoren.

KARIN: Han sitter på badhusrestaurantens veranda tillsammans med några vänner. Han tycker så mycket om västkusten. Han kallar den "festkusten".

ERNST: Han ska inte festa för mycket. Han kan förstöra sin röst.

KARIN: Det är inte så farligt. Jag tror knappt, ni skulle känna igen honom. Han har helskägg om sommarn, långt, ljust helskägg. Han verkar Lohengrin. Man väntar hvarje ögonblick, att han ska öppna munnen och sjunga: "Du hulda svan".

ERNST: Ni är vid godt lynne.

KARIN: Man måste ju säga något.

ERNST: Ja visst. Och hälst något roligt. Därför talar ni om er man. Annars kan man också tiga.

* Uppförd för första gången den 4 dennes å författarens ueberbrett! »Rägnbågen» i Kvinnoklubbens lokal i Tattersall, med författaren själf i den manliga och en ung fru ur societeten i den kvinnliga rollen.

Mousseline

i 120 cm. bredd à 90 öre pr meter levereras tull- och portofritt till privatpersoner.

Profver omgående franko.

Schweizer & Co., Luzern S. G. (Schweiz).

KARIN: Om man är riktigt goda vänner, ja. Men det är ju inte som förr. (*Paus. De titta ett ögonblick i hvar sin tidning.*)

ERNST (*belevadt*): Hvad tycker ni om Lysekil?

KARIN: Kyrkan är präktig — byggd af granit däruppe på bärget, liksom uppvoxen ur fjället, ett imponerande sjömärke för skepparen långt ut i Kattegatt.

ERNST: En kyrka för Ibsens Brand. Den ende präst, jag tyckt om. Och han har aldrig funnits.

KARIN: Fortfarande prästhatare.

ERNST: Jag går aldrig i kyrkan, bara på teatern — som borde vara den rätta kyrkan. Utopi!

KARIN: Ni skrifver ju för teatern?

ERNST (*anspråkslöst*): Nå, det —

KARIN: Jag har läst ert sista stycke.

ERNST: Det var eget.

KARIN: Hvarför det?

ERNST: Därför att det handlar om er.

KARIN: Tror ni inte, jag märkte det! Jag har läst hvarenda rad af er.

ERNST: Det måtte varit mycket ansträngande.

KARIN: Det förstås. (*Paus. Ernst går till det öppna fönstret.*)

ERNST: Hör ni, Gullmarn svallar. Dyningarne komma långa, runda utifrån gattet. De sjunga sig mot land. Jag är inte precis omusikalisk. Jag kan skilja på Appassionatan och Husarenritt, på Hosianna och Kopparslagaren. Men först när jag hör hafvet, förstår jag hvad musik är. Tången skvalpar vid stränderna. Känner ni, hur det doftar salt och friskt? Solen dalar mot ett skär. Ser ni, den röda kulan, omgifven af strålsput, sjunker mot sin eldpelare i vattnet. När hon tangerar den, liknar fenomenet ett altarljus. Man blir högtidligt stämd.

KARIN: Lyriker!

ERNST: Jag är inte lyriker längre. Satirikern tar alltmer ut sin rätt.

KARIN: Har märkt det. Ni blir allt hårdare i era böcker — inte minst mot kvinnorna.

ERNST: Det kanske inte är mitt fel. Kvinnorna och jag! För mig finns det bara en kvinna. Hon, som gick förbi mig. Andra har jag älskat — af fåfånga. Älskat? Hvarför missbruka det vackra ordet. Jag tog dem därför att det skulle kränkt mig, om de inte kastat sig i mina armar, om jag inte varit god nog åt dem. Sen sa jag adjö och gick. Jag hade ingen barmhärtighet med deras oartikulerade förtviflan.

KARIN: Förtviflan? Ni män äro då bra inbilska. Nå, hon som gick förbi er?

DUFF'S LIQUEUR WHISKY

MACLEAY DUFF & CO.,
GLASGOW.

Generalagentur
J. GRÄNGREN,
STOCKHOLM.
Rikst. 58 78.

**Lanolin-
Sana-Tvål.**

Garanterad ren, neutral,
mild och öfvertet.

Bästa Barntvål!
25 öre st.

Grumme & Son
Stockholm.

ERNST: Rör inte i marelden!

KARIN: Marelden?

ERNST: Om ni doppar en åra i Gullmarns vatten i kväll, sedan det blifvit mörkt, ska ni se tusentals hvita stjärnor gnistra i det svarta. Ni vet inte, att de finnas där, förrän ni rör. Så är det med de gamla minnena. Det blir ett vildt lif, om ni väcker dem. Låt dem sofva i djupet!

KARIN: Ni är rädd.

ERNST: För spöken, ja. Här på västkusten spökar det för mig hvar jag går. Ändå kom jag hit. Kunde inte annat. Hemlängtan drog.

KARIN: Hur står det till på fjordgården?

ERNST: Efter fars död. Ja, ni läste väl i tidningarna?

KARIN: Sjuttifem år. Helt hastigt.

ERNST: Reser inte dit, om inte för att besöka fars och mors grafvar. Ligger ombord på ångbåten öfver natten, ångar ut om morgonen. Var där i går. Ny innehafvare af godset. Jag var främling, kände mig öfverflödig. Var glad att komma därifrån. Men mitt forna stöter jag på öfverallt. Förlåt, att jag går min väg!

KARIN (*behärskadt*): Gärna.

ERNST (*som satt sig, reser sig för att gå*):

KARIN: Herr Vik!

ERNST (*stannar*): Ni ska inte kalla mig tillbaka.

KARIN: Tänk på, att det är så länge sedan!

ERNST: Ni har en gång ratat mig. Rata mig nu också!

KARIN: Så iskall!

ERNST: Sådan blir man. Hade mitt lif tett sig annorlunda, så — Men idel misräkningar! Det började med er. Hm, min systers väninna, som kom till oss sommar och jul. Minns ni, så galna vi voro! Riddurer, segelfärder, bergvandringar. Och midsommarvakorna. Minns ni, hur vi kysstes?

KARIN: Visst inte.

ERNST: Jo bevars. Det finns antecknad i min almanacka. Och almanackan ljuger som bekant aldrig. Ja, allt var klart mellan oss. Men så förgapade ni er i den där patenterade klanglådan. God smak, det må jag säga.

KARIN: Jag ber.

ERNST: Högt gage, berömdt namn. Men jag var en fattig, okänd litteratör. Min far hade godt om skulder och barn. Ni lyckade med mig under semestern — det var snällt. Ja, tro nu inte, att jag beklagar mig. Jag har det nog så bra. Har vant mig vid ensamheten. Den är ändå det skönaste på jorden. Endast i den skapar man. Jag gift! Det kan jag inte tänka mig. Det är bäst som det är.

Hvad kärleken beträffar, så är det något, som måste öfvervinnas. En sjukdom, som gör oss omöjliga till allt. Jag är frisk.

KARIN: Det finns många sjuka.

ERNST: Jag gör allt för att bota dem genom mina böcker.

KARIN: Och det tror ni, att ni kan!

ERNST: Aldrig värdt att se så långt som till målet. Jag hoppas, att ni, när ni läser mig, får den uppfattningen, att jag är en klarvaken man, som satt till sin uppgift att begagna människorna till material för sina psykiska experiment. Jag dissekerar dem. Det gläder mig, när jag finner någon att amputera. Det är godt om röta. (*Vid fönstret igen.*) Ser ni, nu sjunker eldkulan. Nu är Hällö fyr tänd. Den blinkar taktfast. Fyrverket svänger rundt, rundt. Mekaniskt, själlöst, utan mål. Men vi stå här och grubbla på något, som varit och aldrig kan komma. (*Plötsligt:*) Hvar för svarade ni inte på mina bref?

KARIN: Jag var galen i honom.

ERNST: Då slutade jag. Inte förtjände postverket mycket på oss. Jag såg er ibland på operan. Ni satte solfjädern framför ansiktet, när ni fick se mig. För er egen skull hoppas jag, att ni rodnade. Vi gingo ur vägen för hvarandra på gatan. Till sist härdade jag inte ut. Reste från Stockholm. Paris var tråkigt. Hur mår er pojke?

KARIN: Jag har två.

ERNST: Gratulerar. Tenorer?

KARIN: Skämta inte. Jag är så ensam.

ERNST: Det är farligt att vara gift med en tenor. Han är commune bonum. Att hålla fast en tenor är lika svårt som att äta grisfötter. Han halkar så lätt undan.

KARIN: Jag är olycklig.

ERNST: Det ska man aldrig tala om.

KARIN: Ni är grym.

ERNST: Det var den första grymma, som har sagt mig det.

KARIN: Jag har sökt er hela sommaren. Jag har varit på Särö, på Marstrand.

ERNST: Ni skulle stannat på Marstrand. Där finns mycket att se —

KARIN: Jag måste träffa er.

ERNST: Mycket smickande för mig, men jag reser i morgon.

KARIN: Reser?

ERNST: Jag bör inte tala till er.

KARIN: Er? Hvarför inte du, som förr i världen?

ERNST: Därför att detta lilla angenäma pronomen ännu inte är antaget som allmänt tilltalsord.

KARIN: Jag släpper er inte.

ERNST: Men jag är svårintaglig som Port Arthur.

KARIN: Det föll till slut.

ERNST: Ja, men jag tänker inte sitta här i elfva månader.

KARIN: Ernst!

ERNST: Det är mitt dopnamn. Dessutom heter jag Gideon — för min mor var religiös.

KARIN: Ernst! Ser du inte, hur jag lider? När jag insåg mitt misstag, saknade jag dig. Och jag insåg snart. Han och jag ha aldrig stått hvarandra nära. Att jag tog honom, det

var bara en nyck, som jag dyrt fått plikta för. Jag var hänförd af hans sång, tänkte inte på hans personliga egenskaper. Men efter en tid föreföll han mig fadd, intetsägande. Och då mindes jag med vemod den tid, vi två voro tillsammans.

ERNST: Jag beklagar, om jag varit en ofrivillig orsak —

KARIN: Ofrivillig? Liksom du inte en gång hade sagt mig, att du höll gränslöst af mig.

ERNST: Det är så lätt att höra miste. Jag har gjort det.

KARIN: Jag minns sommarnätterna därhemma på din fars gård. Ungdomen vandrade ut i skogen. Vi gingo upp på det högsta berget. Det hade en klint, som stack upp öfver trädtopparne.

ERNST: Den var svår att komma upp på.

KARIN: Men vi klättrade dit ändå.

ERNST: De andra stannade nedanför — af rädsla.

KARIN: Eller af finkänslighet. För däruppe — hvad gjorde vi där?

ERNST: Ja, hvad i herrans namn gjorde vi där?

KARIN: Där kysste du mig första gången.

ERNST: Nej, förlåt, det var du.

KARIN: Nu sa du du!

ERNST: Då ska jag be att få ta tillbaks.

KARIN: Där läste du dina dikter för mig. Och fjordlandskapet låg ikring oss i sommarnattsdundel.

ERNST: Det landskap, som gjorde mig till lyriker, fast sentimentaliteten nu är borta, gudskelof.

KARIN: Du längtar tillbaka till den tiden ibland.

ERNST: Men så tar skeptikern ut sin rätt. Jag är en kall observatör, en lifvets resonnör. Det mår jag mycket väl af. Känslor äro onödiga barlast.

KARIN: Det kan jag inte tro.

ERNST: Hvarför det?

KARIN: Därför att jag aldrig träffat en författare, som inte ljugit.

ERNST: Jag kan säga precis detsamma om kvinnorna. (*Kort paus.*)

KARIN (*plötsligt*): Det kommer någon.

ERNST: Nej, det gör det inte.

KARIN: Jag tyckte det.

ERNST: Det tyckte ni inte. Men ni kunde inte svara på min replik. Pausen blef pinsam. Ni behöfde ord.

KARIN: Det är i alla fall märkvärdigt, att vi inte bli störda.

ERNST: Mycket märkvärdigt.

KARIN: Men det beror antagligen på, att man inte läser tidningar så sent på kvällen.

ERNST: Antagligen.

KARIN: I stället promenerar man därefter på den välsignade Trampen. Tänk, hvad där flirtas i augustimånskenet!

ERNST: Och tänk, hvad många ska ångra sig efteråt!

KARIN: Åh, den som vore ung!

ERNST: Ni är ju ung. Ni har inte förändrat er. Ni är fortfarande lika charmant, min fru.

Skulle Er

klädning, kapp, öfverrock eller kostym vara fläckig eller urblekt af solen, går detta lätt att afhjälpa genom kemisk tvätt- eller färgning;

man

vände sig till Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri-A.-B., Göteborg, som utöfvar dylikt arbete bra och billigt.

KARIN: Åh, den där höfliga konversations-tonen!

ERNST: Vill ni hellre, att jag ska vara ohöflig?

KARIN: Bara sann.

ERNST: Jag talar aldrig sanning. Jag lju-ger. Det har ni själf sagt.

KARIN: Hur länge tänker du plåga mig på det sättet?

ERNST: Jag kan gå när som helst. *(Ett par steg mot dörren.)*

KARIN: Nej, gå inte! Du kan inte vara så kall som du syns. Du spelar. Och jag medger — jag har förtjänat din köld. Men om jag nu ångrar, om jag säger, att jag skulle vilja göra allt ogjort, om jag älskar dig mer än någonsin, om jag ropar till dig: "Se, här står jag, en stackars förtviflad hustru, som längtar tillbaka till den bäste man hon känt." Om jag hviskar till dig: "Kom, ta mig än en gång i dina armar!" Hvad svarar du då?

ERNST: Hvad jag svarar! *(Betraktar henne, ger vika för frestelsen.)* Du är hänförande! *(Omfamnar och kysser henne. Lösgör sig så ur famntaget.)* Nej, Karin! Jag kan inte stå till svars för det.

KARIN: Vi ha rätt till det, i vår ungdoms namn. Du får inte lämna mig, inte resa. Stanna här! Vi kunna vara tillsammans hvarje dag. Min man är så mycket upptagen. Låt oss lefva en sommarsaga, så som vi en gång tänkte oss vårt lif!

ERNST: Marelden! Nu ha vi rört upp den. Nu dansa de hvita stjärnorna i förförisk lek. Men allt det glittrande ljuset är bedrägeri. Det svarta är sanning. Jag måste resa.

KARIN: Då resa vi tillsammans.

ERNST: Nej, dina barn hålla af dig. Och säkert din man också. Det vore samvetslöst. Jag kan inte. Jag har vant mig vid ensamheten — jag återvänder till den. Detta är vårt sista möte.

KARIN: Sista . . .

ERNST: Jag ska minnas det som man minns sommarens sista dag. Jag ska tacka dig för denna kväll. Vi skiljas obrottsliga, vi ge hvarandra inte anledning till ömsesidiga förebräelser. Vi tänka på hvarandra med ett vemodigt leende. Så äga vi hvarandra bäst.

KARIN: Du kan lifvets konst. Jag ska lära mig den.

ERNST: Samla all din själsstyrka. Meningen med lifvet är nog, att vi ska mista våra illusioner. Resignationen är de vises sten. Tyst, nu kommer det verkligen någon. Utan tvifvel din man. Jag vill inte bli presenterad för honom. Han skulle säga den vanliga frasen: "Mycket angenämt!" Och jag skulle tänka: "Den, som kunde säga detsamma!" Men du ska ta vänligt emot honom. Godnatt! *(Går.)*

KARIN *(resigneradt väntande).*

Ridå.

Ett pris af Femtusen (5,000) kronor

är i Iduns nya litterära pristäfling utfäst för den bästa svenska originalromanen af ungefär 300 sidor vanlig bokoktav. Täflingstiden utgår den 30 juni 1905. Närmare program och bestämmelser återfinnas i Idun n:r 41 för föregående år.

Alla våra författare och författarinnor inbjudas att deltaga!

SVENSKA KURORTSFÖRENINGENS STYRELSE. FRÅN VÄNSTER TILL HÖGER: DOKTOR A. AFZELIUS, PROFESSOR A. WIDE, DOCENTEN A. LEVERTIN, MAJOR E. VON HEIDENSTAM, LIFMEDICUS E. LIDIN. A. BLOMBERG FOTO.

SVENSKA KURORTSFÖRENINGEN.

SLÅR MAN upp en tidning under vårveckorna, dröjer blicken nästan omedvetet vid de många bad- och kurortsannonser, som ropa från alla delar af vårt land, ja, från Sveriges mest undanskymda vrår om de olika anstaltarnas förträfflighet i vatten- och lufthygieniskt afseende.

Förr voro dessa platser i organisatorisk mening isolerade från hvarandra, hvar och en skötte sig själf, de hade ingenting gemensamt i fråga om den administrativa eller medicinska ledningen. Men ju talrikare dessa kurorter blifvit, dess starkare har behovet af en sammanlutning för gemensamma intressens hägn och nödiga reformers införande framträdt hos de större kurorternas direktioner. Följden häraf blef också att i början af år 1900 Svenska kurortsföreningen konstituerades på initiativ af d:r A. Levertin.

Enligt stadgarna är dess uppgift att "inför allmänheten och myndigheterna företräda kurorterna och bevaka deras gemensamma intressen samt att på allmänna möten besluta om frågor, som hafva för kurorterna gemensam medicinsk och ekonomisk betydelse." — Det första året af sin tillvaro räknade föreningen 19 kurorter som medlemmar. Vid senaste års-mötet för kort tid sedan hade antalet stigit till 42.

Den nuvarande styrelsen, af hvars ledamöter vi här meddela en gruppbild, består af docenten A. Levertin, professor A. Wide, d:r A. Afzelius, major E. von Heidenstam och lifmedikus E. Lidin, den sistnämnde ledamot af styrelsen sedan 1903, de öfriga sedan föreningens stiftande.

D:r Levertin, född 1843, är docent i balneologi vid Karolinska institutet och föreståndare för Östermalms mediko-mekaniska institut samt har under mer än 30 år varit verksam som badläkare, de senaste åren vid Medevi, hvilken plats han i år utbytt mot Ystads hafsbad.

Professor Wide, född 1854, är föreståndare för Gymnastisk-ortopediska institutet och sedan 16 år badintendent i Lysekil.

D:r Afzelius, född 1857, är i år kallad till badintendent vid Södertelje badinrättning efter att förut i 18 år ha innehaft samma befattning vid Hjo vattenkuranstalt.

Lifmedikus Lidin, född 1863, är h. m:t drottningens läkare och sedan 9 år intendent vid Porla brunn.

Major v. Heidenstam, född 1843, är verkställande direktör vid Ronneby brunn, där han tagit mycket verksam del i de storartade omdaningarna af anstalten under de senaste åren.

Våra svenska kurorter äro i allmänhet omsorgsfullt skötta och väl ordnade, och flere af dem stå i detta hänseende fullt lika högt som utlandets bästa. Härtill kommer, att vårt lands badintendentkår i sig innesluter en hel del framstående och aktade läkare, hvilket gör, att den hälso- och rekreationssökande allmänheten med tillit och förtroende kan vända sig till dem.

Men en sådan kurorternas rangställning vinnes ej utan stora ekonomiska uppoffringar, och det är ej någon hemlighet, att många af de svenska kurorterna arbeta under rätt bekymmersamma förhållanden just med hänsyn till deras ekonomi.

För att i någon mån afhjälpa denna olägenhet är Svenska Kurortsföreningens styrelse betänkt på att höja kuravgifterna, hvilka, i jämförelse med hvad de utländska kurorterna beräkna i motsvarande fall och som deras svenska besökande, liksom utlänningarne själfva, utan knot finna sig i att betala, äro öfverraskande låga.

Och denna stegring torde därför ingen finna oberättigad, allra helst som en förbättring i våra kurorters ekonomi gifvet kommer att än mer bidra till deras tidsenliga utveckling i alla riktningar.

Lagermans Tvätt-pulver "TOMTEN".

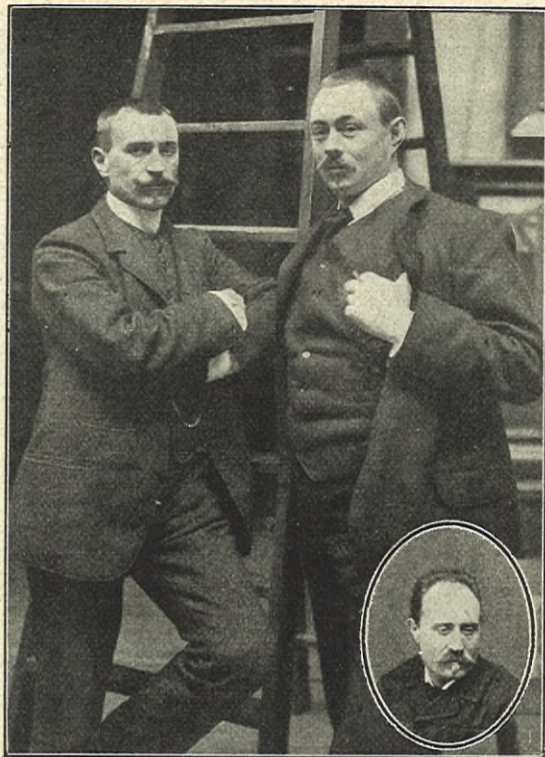
DE TRES UTSTÄLLNING.

TRE AF VÅRA yngre målare, hrr *Erik Hedberg*, *Wilhelm Smith* och *Pelle Swedlund* ha i dagarne anordnat en separatutställning i Konstnärshuset af sina penslars äldre och nyare alster, som väl förtjänar konstvänners intresse.

Erik Hedberg representerar i denna trio den genuina svenskheten såväl till lynnesom uppfattning. Han håller med sin själs alla fibrer fast vid hembygden, Gestrikland, som talar till honom med den röst han helst önskar höra, inspirerar honom i sommarnatts dunklet till en så rik lyrisk färgdikt som "Skogstjärn", där den unge jägaren smyger mellan stammarne, fascinerad af tjärnens outgrundliga öga och betagen af tystnaden hos en skog, som sover, svept i den ljusa nattens spröda skir, eller till att måla sommarkvällens ljusa ro utanför den lilla bondgården eller höstblåsten i löfdungen en sval oktoberdag med kyliga och klara lufttoner, som bebåda frosten.

Och minst lika mycket håller han af vintern, den klara, snörika norrlandsvintern, som han tolkar con amore med meterhöga drifvor kring de röda stugorna i sol.

Får han se en annan natur, till exempel Italiens — han reser då och då söderut och gläder sig friskt och naivt åt allt, som hans öga möter i de stora konstländerna — känner

ARTISTERNA WILHELM SMITH, ERIK HEDBERG OCH — I NEDRE HÖRNET — PELLE SWEDLUND.
A. BLOMBERG FOTO.

Pelle Swedlunds dukar röja kosmopoliten och den estetiske drömmaren. Han slog igenom med sina intensivt kända Brüggebilder och spelar äfven här på samma strängar, ehuru motiven denna gång äro öfvervägande italienska. Som ett prof på hans inätvända konst meddela vi en afbildning af en italiensk kvällsstämning, "Solen går ned", som ganska väl ger hans temperaments clair-obscur. En annan och likaledes vacker duk af hans pensel är "Kväll på kanalen", likaså "Hemkomst", den från arbetet återvändande hästen.

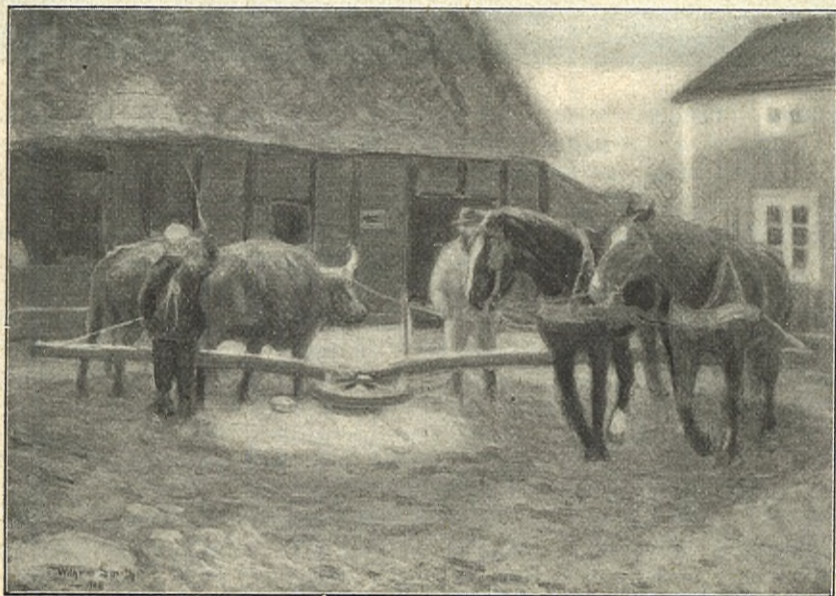
Totalintrycket af hans nu utställda konstverk är att man känner sig stå inför en fin och allvarlig artist med soignerad känsla, men med en viss fantasiens ensidighet, som gör samlingen till dels monoton.

E. H—n.

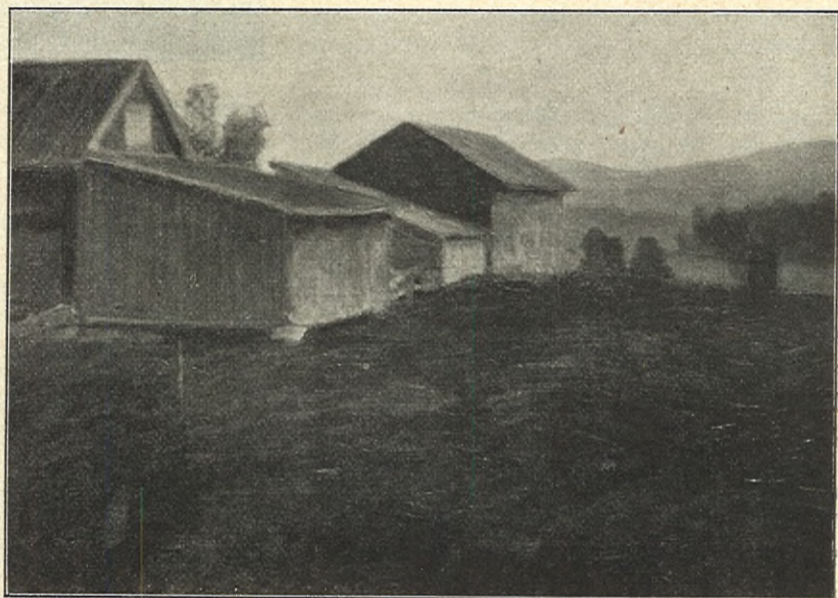
Ett hjärtligt och värdsamt tack

för alla de många bevis på vänskap och tillgifvenhet, som i dessa dagar kommit mig till del med anledning af min 25-åriga verksamhet i pressens tjänst!

Ödmjukligen
Frithiof Hellberg.

TRÖSKNING. TAFLA I OLJA AF WILHELM SMITH.

SOMMARKVÄLL. TAFLA I OLJA AF ERIK HEDBERG.

han ingen lust att måla detta främmande landskap, utan griper sig på nytt an, när han kommer hem, med sin kära bygd, som han känner utan och innan.

Han är en svensk bygdeskildrare i färger, en af våra mest enhetliga.

Wilhelm Smith känner sig också starkt förenad med vårt land, men han står dock med ena foten i Italien. För några år sedan erhöll han stipendium och uppehöll sig i Rom och Venedig, hvarifrån han hemsände sin stora duk "Osteria", som Nationalmuseum köpte in. Äfven Brügge grep honom med sin högtidliga tystnad och fantasifrodiga medeltidsarkitektur, och afgaf hans besök där som resultat bland annat den mustigt målade duken "Grön-sakstorget i Brügge". Till hans mera uppmärksammade alster på denna utställning torde kunna räknas den här afbildade taflan "Tröskning" samt porträttet af hr Erik Hedberg, båda målade med en ärlig sanningssträfvän, som inger sympati.

SOLEN GÅR NED. TAFLA I OLJA AF PELLE SWEDLUND.

FURSTEFÖRLOFNINGEN.

PRINS GUSTAF ADOLFS förlofning samlar helt naturligt fortfarande intresset kring sig. I dagsnumret äro vi i tillfälle återgifva en vacker, nyss tagen dubbelbild af den unga fästmon och hennes syster, af hvilken sistnämnda vi i föregående nummer endast kunde meddela ett porträtt från barnåren. Från Kairo ha vi dessutom mottagit en fotografi, som efter allt att döma — någon skrifvelse medföljde nämligen ej — afspeglar en face från de festligheter, hvilka ägde rum i sammanhang med förlofningen. På tribunen synes prins Gustaf Adolf med prinsessan Margareta på sin ena och prinsessan Victoria Patricia på sin andra sida. Den å bilden synliga fezprydda mannen är antagligen deras värd khediven.

Vår kronprins, hvilken f. n. uppehåller sig i Norge, har naturligtvis också varit föremål för lika varma som talrika lyckönskningar med anledning af den hjärtats förbindelse, som hans son knutit — lyckönskningar, hvilka förvisso glädte honom mycket, där han nu i broderlandet har att genomlevva tunga dagar. Som ett apropos bjuda vi här den allra senaste, af vår Kristianiafotograf tagna bilden af kronprins-regenten under ett hans besök på Kristiania skridskobana.

UR DAGSKRÖNIKAN.

ANNA ÅBERG †. Nyligen afled i Malmö lärarinnan vid *Malmö högre läroverk för flickor* Anna Åberg, vid en ålder af 53 år.

ANNA ÅBERG.

Dotter till framlidne hamnkaptenen Anders Åberg och hans likaledes framlidna maka, Anna Göransson, var hon född i det gamla hamnkaptensbostället i Malmö och hade där sitt hem ända till i våras, då sjukdom tvang henne att lämna arbetet och hemmet för att flytta inom sjukhusets väggar. I höstas återvände hon till de sina, men då till ett nytt hem, ty staden hade för sina ändamål ånyo tagit det gamla bostället i anspråk. Hennes lidande blef svårt och långvarigt: sent kufvade sjukdomen hennes starka själ och kropp.

Med Anna Åberg gick ur tiden en kvinna af gammalt skånskt kärnvirke. Hon hade många af det skånska kynnets bästa särdrag: stolt oberoende, behärskning, storslagenhet samt en klar och lugnt arbetande intelligens. Hennes ståtliga gestalt med det högburna hufvudet och den kloka, liffulla blicken gaf uttryck åt dessa egenskaper. Och i umgänget med henne kände man närheten af en harmonisk och för lifvets strid väl rustad personlighet. Hennes närhet tryckte och kylde dock ej såsom mängen annan stark och begåfvad människas. Ty från hennes väsende utstrålade ett varmt intresse för lifvet. Detta intresse gällde naturligen först och främst det kall hon valt till sitt rejan i den tidiga ungdomen och som hon under 34 år skött med verklig arbetsglädje. Historien och geografin voro hennes läroämnen — af smak och begåfning, tror jag — och inom dessa områden var hon i besittning af gedigna och omfattande kunskaper, präglade af en ovanligt sund omdömesförmåga. Klass

PRINCESSORNA MARGARETA OCH VICTORIA PATRICIA. W. & D. DOWNEY, LONDON, FOTO.

efter klass ryckte hon sina lärjungar med genom fängslande skildringar ur dessa ämnen. Det fanns intet uppstyttadt eller trötande omständligt i hennes sätt att berätta och beskrifva, och ingen halfdager däröfver. Klar och verklighetstrogen slog hennes framställning an på det realistiska barnsinnet. Den som skriver dessa rader har under årtal varit hennes elev. Från barndomen bevarar jag ännu oförvanskade de bilder hon gifvit mig ur Sveriges häfder. Och under mina resor har jag med tacksamhet och beundran sannat förträffligheten af hennes geografiska beskrifningar. Med sådant resultat kunde hon beskrifva t. o. m. det hon själf aldrig sett.

Anna Åberg tyckte om det, som där låg glans och storhet öfver. I glans skall hennes eget minne lefva bland lärjungar och vänner.
H. H.

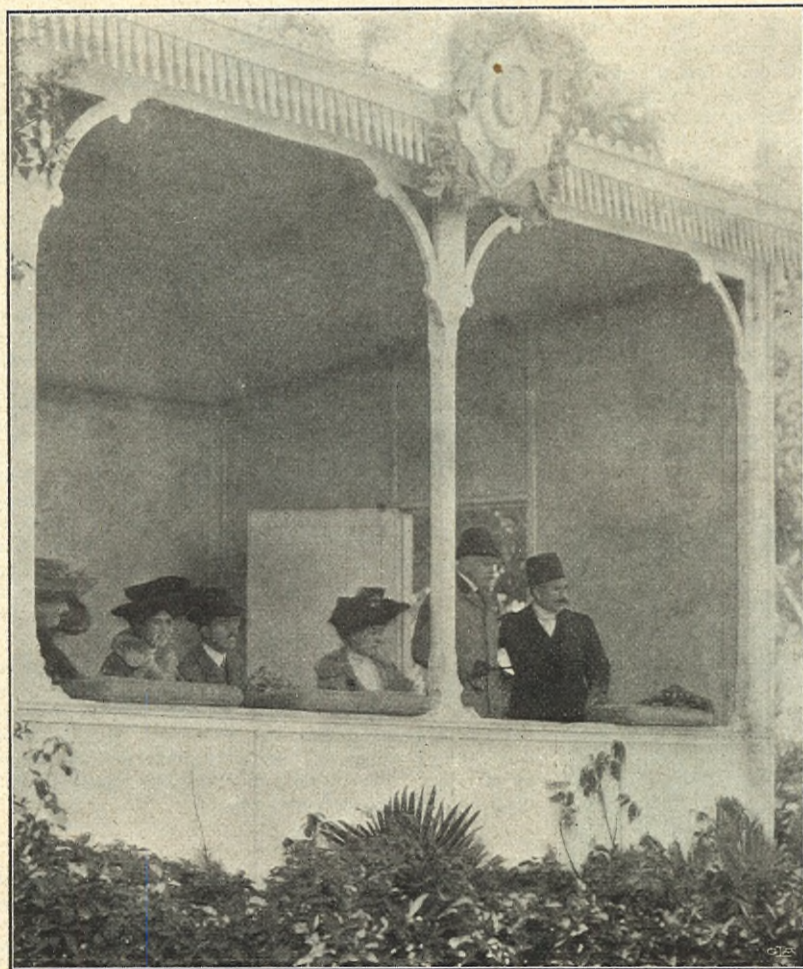
C. AUG. PETERSSON PÅ TUNA, på sin tid en af Östergötlands främste riksdagsmän och för öfrigt en kommunalman som få och driftig jordbrukare, afled för några dagar sedan i sitt hem i en ålder af 76 år.

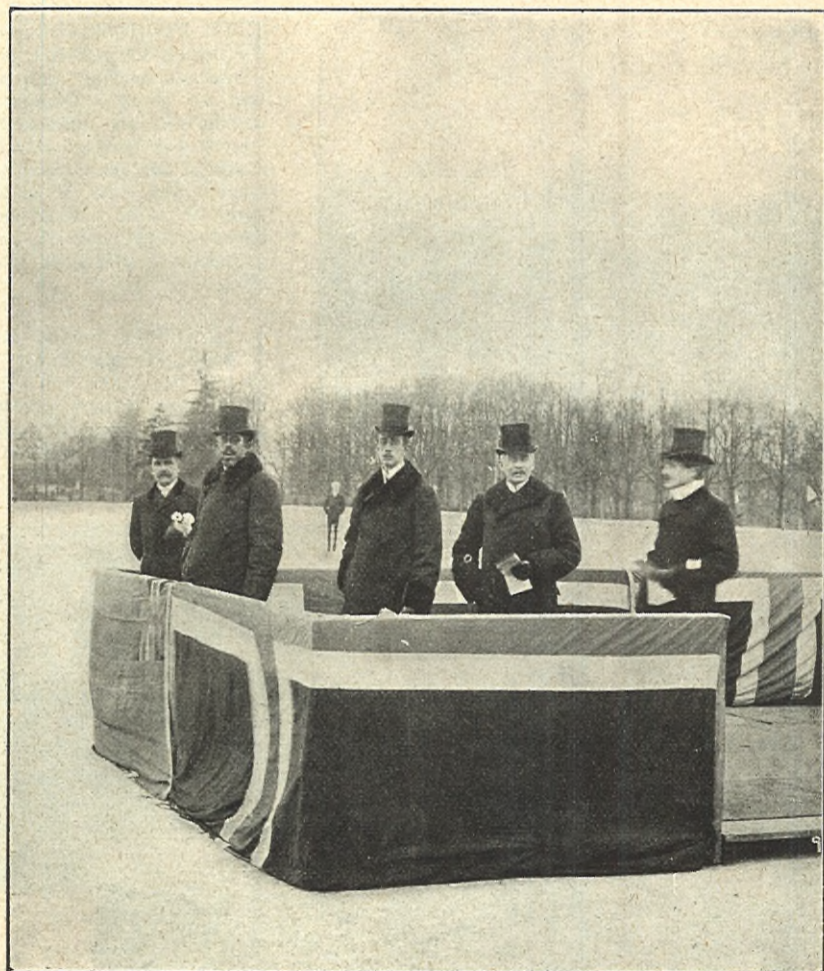
C. A. PETERSON PÅ TUNA.

Aug. Petersson på Tuna var född i Mjölby den 15 januari 1829 och son till riksdagsmannen i bondeståndet Gust. Petersson. Han växte sedan upp vid Bosgård i Väderstad.

Efter att i ungdomsåren ha varit bokhållare vid Boxholms bruk hos brukspatron C. P. af Buréns fader, kom den allidne som inspektor till justitierådet Hoffstedt på Bosgård i V. Harg, var under några år arrendator af Näsby i Rystad samt därefter och från 1864 arrendator af kronodomen Tuna i samma socken. På sistnämnda egendom har han lefvt och verkat under större delen af sitt lif och här har han också fått sluta sina dagar i frid.

DET NYFÖRLOFVADE FURSTEPÅRET I KAIRO. EFTER EN TILL IDUN BENÄGET ÖFVERSÄND AMATÖRFOTOGRAFI.

KRONPRINSEN-REGENTEN I KRISTIANIA. MED PRINS VILHELM OCH UPPVAKTNING Å DEN KUNGL. TRIBUNEN PÅ SKRIDSKOBANAN. N. SKARPMOEN FOTO.

Köp Venersborgs BALS KOR!

Bästa svenska fabrikat.
**Lätt! Elegant!
Hållbar!**

Hvarje sula stämplad med vidstående fabriksmärke.
Tillverkas som specialitet efter **Wiener-metod** af Aktiebolaget **A. F. CARLSSONS Skofabrik, Venersborg.**

Försäljas i minut hos de flesta skoföretag i landet.

Allt ifrån den nya kommunalförfattningens tillkomst handhade han vården om Rystads församligs kommunala angelägenheter och fick på sin 75-årsdag förra året som en erkänsla för 40-årigt pliktroget arbete i kommunens tjänst mottaga en vacker adress; hans porträtt i olja pryder församlingens sockenstuga. För sin hemort har han vidare under en mer eller mindre lång följd af år innehaft snart sagt alla möjliga allmänna förtroendeuppdrag.

I mitten af 1870 talet invaldes han i andra kammaren, där hans valmän hade velat ha honom kvar långt öfver den tid han af egen vilja kvarstod.

Af yttre utmärkelser tillföll honom 1895 Vasaorden, 1904 Nordstjärneorden. Han afled ogift. Men en stor vänkrets provinsen rundt sörjer uppriktigt den bortgångne, som i allo var en ärans man.

D:R OCH FRU CARL OTTOSEN. Stockholm besökes i dessa dagar af ett par mera remarkabla danska gäster. På inbjudan af Svenska vegetariska föreningens styrelse ha nämligen hit anländt den framstående danske läkaren dr Carl Ottosen med sin unga och intagande fru. Dr Ottosen är öfverläkare vid Skodsborgs sanatorium, den ej minst af svenska gäster så lifligt frekventerade hälsovårdsanstalten utanför Köpenhamn. Ingen, som besökt det invid Dyrehaven och Sundet härligt belägna sanatoriet, glömmar lätt den älskvärde och humoristiske öfverläkaren, som så väl förstår att ingjuta hopp och förtrostan hos sina patienter. Icke utan skäl har han blifvit kallad »Danmarks Westerland», ehuru han åtminstone delvis följer andra metoder än sin berömda svenska kollega. Kurgästerne vid Skodsborg behandlas uteslutande med rena naturläke-

D:R OCH FRU CARL OTTOSEN.

medel såsom vatten, ljus, luft, sol, diet och rörelse, d. v. s. efter den fysikaliskt-dietetiska metoden.

Skodsborgs sanatorium är därjämte bekant såsom högkvarteret för den danska vegetariska rörelsen, och dr O. själf är en af sitt lands främste bärare af de vegetariska idéerna. Häri äger han liksom i sin öfriga verksamhet ett kraftigt stöd i sin fru, som är född amerikanska och fosterdotter till den ryktbare kurläkaren, professor J. H. Kellogg. Både dr och fru Ottosen äro framstående föreläsare och i denna egenskap mycket anlitade i sitt hemland. Dr Ottosen har äfven nu under sitt Stockholmsbesök hållit tvänne föreläsningar för svenska vegetariska föreningens räkning och en för Nordiska samfundets, hvarjämte hans fru i tisdags höll föredrag i föreningen »Hvita Bandet» öfver ämnet: »Hvad kunna kvinnorna göra för höjandet af nationens hälsa?»

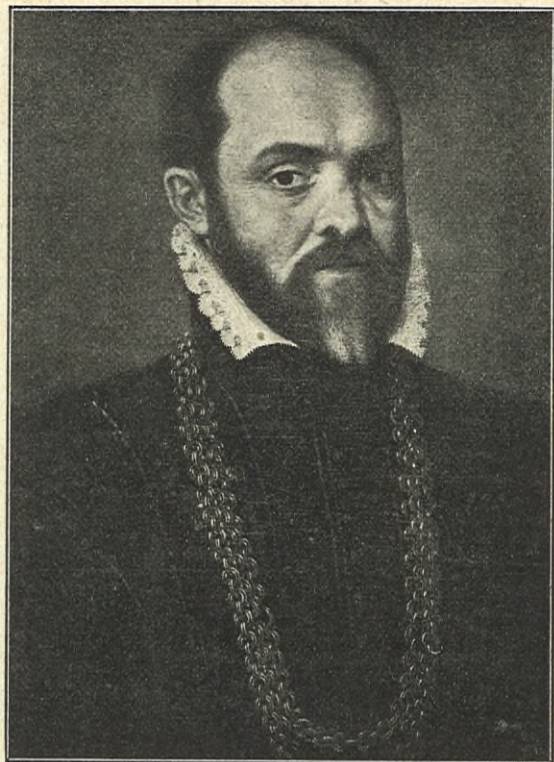
GUNNAR HAZELIUS' jordafärd i söndags blef enkel och värdig som hans lif varit det. Klockan 2 på middagen skred sorgetåget under en gripande vacker ringning från Skansens klockor utför höjderna ned mot Oscarskyrkans hvita murar, på andra sidan Djurgårdsbrunnsviken. Närmast efter kistan, som höljdes af en blågul flagga, gingo Skansens kullor skrudade i hvita dok och bärande de största och vackraste kransarne. Efter dem följde den aflidnes unga maka och öfriga nära anbinga, ledamöterna af Nordiska museets styrelse, Skansens tjänstemän och personal o. s. v.

Docenten Billing från Uppsala förrättade jordfästningen i det med granar smyckade och af elektriskt ljus strålande templet, hvarefter kistan fördes ut till Solna kyrkogård att där jordas.

Vi meddela i dagsnumret ett par bilder från den stämmingsfulla jordafärden.

ETT TYCHO-BRAHE-PORTRÄTT. Af den ryktbare danske astronomen, som för århundraden tillbaka, i samband med sin egen vetenskapliga ära, gjorde den lilla ön Hven i Öresund världsberömd, meddela vi i dagsnumret ett intressant porträtt, ej förut återgifvet i tryck och förvisso ett af de bästa och äldsta existerande af den store vetenskapsmannen. Det osignerade konstverket, som är måladt i olja och på trä, antagligen år 1759 i Prag, äges af sekreteraren i utrikesdepartementet, friherre F. Ramel, och har af honom godhetsfullt ställts till Iduns förfogande för reproduktion.

I STÄDERNA funnos förr allmänt tornväktare, som hade till uppgift att vaka öfver stadens säkerhet för eld och brand och i krigiska tider väl äfven hålla utkik mot fiendliga öfverfall. För att visa, att de ej somnade på sin post, skulle de under nattens lopp hvarje kvart efter klockan 10 låta höra sig genom en

ETT INTRESSANT TYCHO BRAHEPORTRÄTT I PRIVAT ÄGO, FÖRR EJ REPRODUCERADT.

stor lur, som lät ljudet föras vida omkring. I Strängnäs finnas å tornet fyra gluggar, och genom tre af dessa ropades vid hvarje timplag t. ex. »Klockan är 10 slagen»; och vid kvarter och halftimmar tutades ut ett ljud, som nog lät en smula hemskt för den, som hörde det första gången, men som af stadsborna hördes med förnöjelse. Men hvarför tutades ej genom den fjärde gluggen? Jo, emedan där »spökar, så att ingen vågar nalkas densamma», enligt traditionen, men kanske har det ursprungligen kommit af den orsaken, att däråt ligga landsbygden och berget. Törhända var man rädd att väcka jättar och troll, som där hade sitt hemvist, och som ju hälist borde sofva öfver, tills solen gick upp.

Den säkert månghundra-åriga tornväktareinstitutionen har nu i Strängnäs upphört att fungera, och som en påpasslig fotograf passat på att »knäppa» de sista tornväktarne, kan det kanske intressera allmänheten att få se, huru de sågo ut. De ha ju sköna pälsar på sig, men nog kunde det vara kallt och rusligt nog däruppe ändå mången gång, och som en deras företrädare sade för ett par år sedan: »värst är det om fötterna, ty om dem är det så rent behändigt».

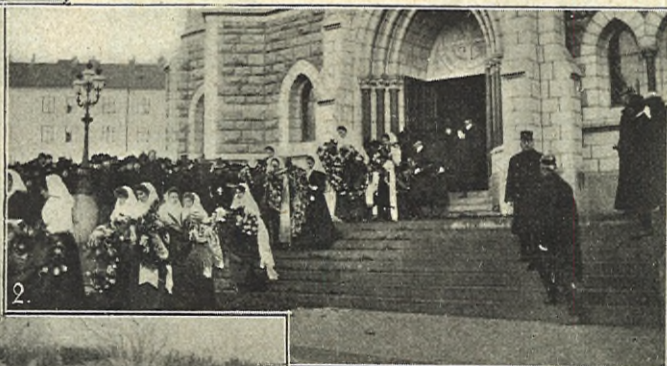
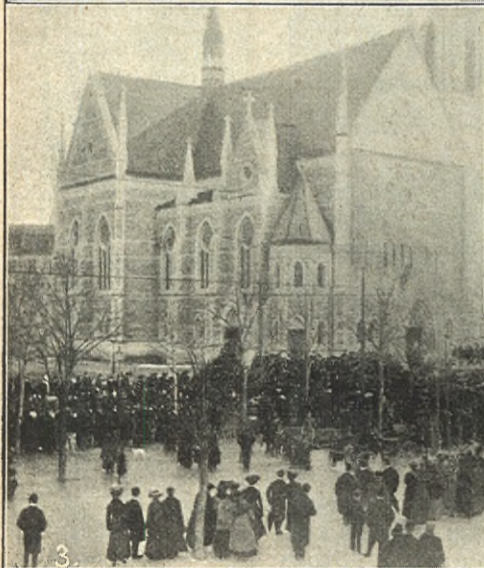
DE SISTA TORNVÄKTARNE I STRÄNGNÄS. A. LINDHÉ FOTO.

Och nu är det tyst däruppe i tornet, och gatans brandvakt och telefonen få göra tjänst i stället. Men en del af det fornas poesi har därmed äfven försvunnit, och säga hvad man vill, så är det visst, att dessa egendomliga toner midt under nattens stillhet, komma så att säga »från ofvan», medförde en högtidlig stämning och ingåfvo trygghet och ro.

V. S.

SIDENMODERNA. Härom skrifer den världsberömda sidentygsexportfirman Schweizer & Co i Luzern (Schweiz):

Efter ett längre afbrott gynnar modet detta år nästan uteslutande promenaddräkter af siden, under det att föregående säsong till största delen föredragit andra väfnader. Alla nya mönster såväl som de enfärgade sidentygerna, hvilka till våren och sommaren skola komma till användning, äro särskildt anpassade för att bäras på gatan. Det är de små mönstren i föga på-

FRÅN GUNNAR HAZELIUS BEGRAFNING. 1. LIKVAGNEN PÅ VÄG FRÅN SKANSEN. 2. UTANFÖR OSCARS-KYRKAN 3. SKANSENS KULLOR I PROCESSIONEN PÅ VÄG FRÅN KYRKAN!

fallande färger för hela klädningar, större mönster och lifligare färger för blusar. Särskildt moderna väfnader äro: Taffetas mousseline, Messaline, Radium, Crêpe de chine, Haitienne, Habutai etc. enfärgadt, smalrandigt, rutigt, prickigt, skiftande, chiné, jaspé och ombré. Ecosais för blusar i helt nya färgsammansättningar är mycket på modet.

En förtjusande nyhet är Broderie anglaise på Japan Pongé (genombrutna broderier) för blusar och hela klädningar, dock är fabrikationen häraf alltför liten för att tillfredsställa den stora efterfrågan på denna ut-sökta artikel. Priset är 4 kr. 70 öre metern.

Vi vilja icke glömma nämna Mousseline i 120 centimeters bredd å 90 öre metern. Det levereras liksom alla tyger från ofvannämnda firma tull- och portofritt till bostaden.

Prof af samtliga nyheter såväl i svart och vitt som kulört sändas på skriftlig begäran gratis och franko.

FRÅN IDUNS LÄSEKRETS.

“KVINNOSPRÅK“.

FRÅN EN svensk kvinna mottogo vi för några dagar sedan en artikel med denna rubrik, hvori talas försoningens och syskonkärlekens ord till vårt norska broderfolk med anledning af de unionpolitiska slitningar, som nu uppröra sinnena i Skandinavien. Detta varmhjärtade inlägg, som tillika utgör en appell till alla svenska kvinnor att vädja till sina norska systrars ädla sinnelag, återfinnes tidigare i numret. Ungefär samtidigt erhöilo vi från den norska författarinnan Elisa Kielland ett poem, hvori hon gör sig till språkrör för samma känslöstämning från norsk sida, och hvilken dikt det är oss en hugnad att här nedan införa som symbolen af en hjärtevarm handtryckning från den norska kvinnan till den svenska:

Till redaktionen af Idun Stockholm!

Vedlagt följer ett lidet digt, som jag beder om plats för i Iduns förstkommande nummer, födt som det er i sorg over den nuvarande politiske situationen i broderlandene, men også under urøkkelig tro på, at det bedste hos broderfolkene vil bringe seiren hjem for en varig fred og forståelse imellem dem.

Det er et ord fra hjem denne side Kölen til hjem hinsides, hvor der ganske vist for tiden råder spænding og beklethed og hvor man ikke er med på nogen yderlig gående fremfærd, være sig i den ene eller den anden retning.

NORDENS SYMFONI.

Skjul dem, skjul med broderkjerligheden hver en bitter rod, som nu vil frem!
Dryss din fine muld og så isteden sæd, som spirer tæt og kuer dem!

Dryss din fine muld så langt du rækker over furen, søster min og bror, vår vi venter, vårbrudstid, som vækker fagrest hjerteblom, hvor mindst du tror!

Vår vi venter, da den store mester hverver hver en himlens fugle-lil for det skogens jublende orchester, der og jeg en morgen lytter til,

for de skogens fri ricitativer, som sig synger ind til hjerterod, som så samlet og dog enkelt giver, hvad vi mangler just af tro og mod.

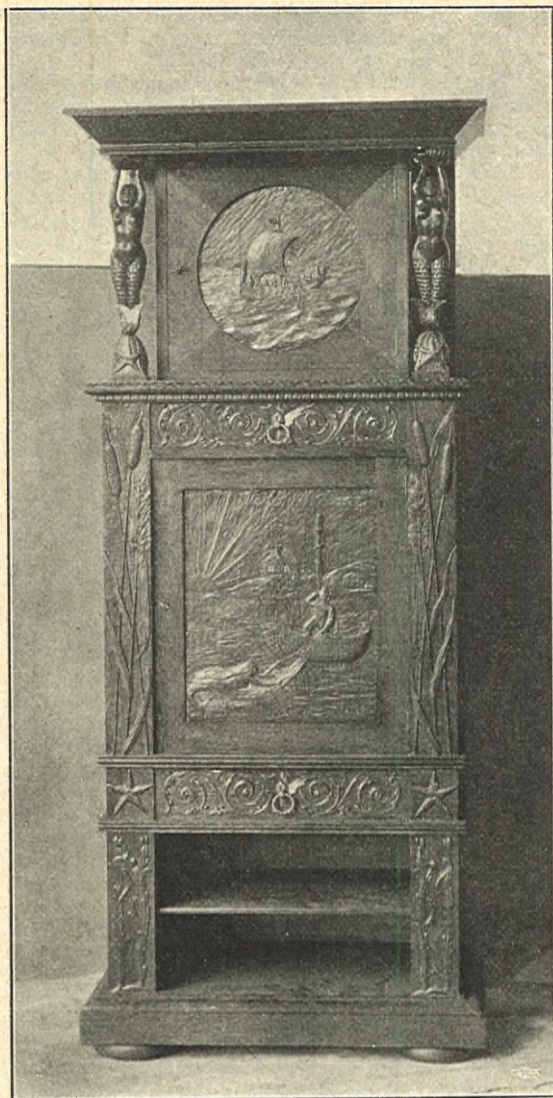
Kom, så vil vi fange fuglens tone, stemme streng for hjertets melodi, for de dybe drag, som vil forsone, bruse frem som Nordens symfoni!

Elisa Kielland.

Asker, Norge, 2:den marts 1905.

NÅGRA TANKAR OM TRÄSKÄRNING.

DEN MODÄRNA riktningen inom dekorativ konst har en mycket snävt begränsad användning för ornamentet i allmänhet och för träsnideriet i synnerhet. Träskulpturen uteslutes alldeles af de belgiska kurvorna, som representera van de Veldes demokratiska konst-åskådning, är lika öfverflödigt för de geometriska figurerna, som symbolisera den tyske professorn Behrens aristokratiska uppfattning, och har nedsjunkit till snickeri i de franska serpentinlinjerna. Äfven i England,

SNIDADT SKÅP AF GOTTHARD SUNDBERG.

som sedan gammalt varit känt som träsnideriets förlövade land, ha föregångsmännen gripit till annan ornamentering. Baillie Scott dekorerar sina lådformade möbler med små inläggningar af ebenholz, tenn och elfenben; skotten Mac Intosh söker framkalla effekt med färgade glasbitar, men båda undvika skulptur. Det finnes visserligen många, som anse att de ofvannämnda yttersta spetsarne af den modärna riktningen endast representera afarter af modärn stil, men lämnar man ytterlighetsmännen å sido, befinnes träsnideriet dock hela linjen utefter undanträngd från den dekorativa konsten. Hälst ingen träskärning alls, heter det, eller åtminstone en mycket måttfull sådan. Och detta är ganska följdriktigt, då träsnideriet synes oförenligt med trä af den modärna stilens viktigaste principer, nämligen enkelhet och ändamålsenlighet.

Man har med fog framställt frågan, hvartill tjänar egentligen träskärning, som icke gör någon nytta, försvagar träet, tar tid och kostnad i anspråk samt är svår att hålla damfri? Man kan lika gärna fråga: hvad tjänar konsthandtverk i allmänhet till? Och svaret blir, att då konst och handtverk få samarbeta, då estetiska och praktiska hänsyn i förening bestämma de oss omgivande föremåls form och utsmyckning, då först uppnå vi hvad så många sträfva efter, nämligen skönhet i hemmen. Detta kan hvarken konsten eller handtverket hvar för sig åstadkomma, härtill fordras konsthandtverket, och bland de många arterna däraf är träsnideriet en af de äldsta samt har sitt berättigande vid hemmets eller den offentliga lokalens förskönande lika väl som keramik, glasmålning eller hvilket annat konsthandtverk som helst. Hufvudsaken är att det verkar sympatiskt på åskådaren. Hvem kan t. ex. undgå att känna sig tilltalad vid åsynen af Carl XV:s konstslöjdsamling å Nationalmuseum, med sin mången gång naiva och öfverlastade ornamentik, eller att vid ett besök i Göteborgs slöjdförenings samlingar gripas af beundran inför Frullinis öfverlägset elegant skurna italienska pilaster — det mästergästet i träskärningsväg, som finnes inom riket? Träskärningen må alltså vara hur ändamålslös som helst, ja, lika ändamålslös som fri konst, så har den ändå sitt berättigande, såvidt den förskönar det föremål, på hvilket den anbringas, men detta är också dess enda raison d'être.

I forna dagar dominerade det konstnärliga elementet inom träskulpturen, så att densamma motsvarade vår tids bildhuggarkonst. I Egypten och Grekland skuros statyer i trä, innan man började förfärdiga dem

MELLINS FOOD

bör användas såsom ersättning för modersmjölk, allt ifrån födelsen och utan farhåga, att den skall i någon grad verka skadligt icke ens på späda barn. Den kan gifvas omväxlande med modersmjölken.

Prof samt broschyr om barns uppfödning gratis & franko från MELLINS FOOD Depot, Malmö.

“Jag heter Kenny, är 3 år gammal och har blifvit uppfödd med

MELLINS FOOD“.

af guld eller elfenben och långt förr, än marmorn kom till användning. I de germanska länderna bevaras ännu många betydande minnen från medeltidens bildskärarkonst, såsom t. ex. Sankt Göran och draken hos oss. Jämte figurframställningen för kyrkliga ändamål började under gotiken också växtmotivet finna användning för dekorativa arbeten, såsom korstolar, bänkar och paneler.

Med renässansen inträdde träskärningens kulmen, då man knappast kunde finna en bättre möbel utan skärning, vare sig figur- eller växtornament. Men på senrenässansens, barockens öfverlastning följde också en reaktion. Med rococo's fanering och marketeriarbeten trädde snickeriet i förgrunden, skärningen fick en allt mindre användning och då mest för enklare växtornament, medan figurskärningen småningom dog ut. Träsnideriet var icke längre som fordom ett själfständigt konsthandtverk, stående på gränsen af fri konst, det upphörde att vara sitt eget ändamål och sjönk ned till ett bihang åt möbeldekorationen. Ornamentsbildhuggaren mottager sina beställningar af snickaren, liksom denne får sina order af tapetseraren. Konsten har eliminerats bort ur konsthandtverket och endast handtverket står kvar, som ett magert lefvebröd för professionens.

De få ansatser, som numera göras i vårt land att idka träskärning utom handtverkarnes krets, komma sällan öfver karfsnittet eller små nätta alumpärmar och fotografiramar af samma konstvärde som glödrättning och porslinsmålning. Undantagsvis händer det, att verkliga konstnärer utbyta leran eller marmorn mot träet, men hvad de i detta material åstadkomma är icke att hänföra till konsthandtverk, utan alster af fri konst, som skulle göra sig lika bra, kanske bättre i annat material. Träskärningen, sådan materialet bjuder, förblir alltid konsthandtverk och har såsom sådant råkat i grundligt förfall under de sista två hundra åren.

Att träskärningen alltjämt har sitt berättigande är ofvan sagdt. Men hvarje tid fordrar sitt eget uttrycks-sätt; kopieringen af de gamla goda stilarna kan vara intressant nog som öfning, men passar icke tillsammans med våra nuvarande livsvillkor och behof. Skall träskärningen icke ytterligare förfalla och dö ut, måste den häfda sin plats i den modärna rumsdekorationen, icke såsom ett tillfälligt och sparsamt förekommande ornament, utan såsom hufvudsak och formbestämmande för de föremål, hvarå den anbringas. Men härför fordras, att skärningen skall accomodera sig efter den modärna stilens principer.

Där dessa äro oförenliga med själfva skulpturarbetet, kunna de tillmätas så mycket större inflytande på det föremål, hvarå skulpturen anbringas. Detta kan göras ändamålsenligt, tillverkas af gediget materiel och äfven motsvara fordran på enkelhet, genom uteslutande af alla öfverflödiga lister och gesimser samt de outhärliga behandlingen på enklaste sätt. Ett försök i denna riktning är det härjämte afbildade skåpet.

Själfva skulpturarbetet gifves modärn form. De gamla skoltraditionerna måste noggrant studeras, för att kunna med sakkännedom — undvikas. Växtornamentet må icke inskränkas till ett fåtal konventionella plantor, utan kan hämtas ur naturens rika mångfald. För träskäraren är icke nödvändigt att strängt stilisera, ehuru han icke bör behandla sin ornamentering naturalistiskt, utan han skall upptaga och återgifva så mycket af den naturliga förebilden, som passar för hans dekorativa afsikt, materiel och verktyg. Vidare måste figurmotivet komma till användning, men beredas en omsorgsfullare formgifning, än som kräfdes af forna dagars naiva uppfattning. Och sist, men viktigast, skall teckningen vara träsnidarens egen, eller ännu bättre: han skall verkställa teckningen med verktygen under skärningens gång, med eller utan stöd af en löst utkastad skiss samt i öfverensstämmelse med arbetets plan.

GOTTHARD SUNDBERG.

GARGAROL

välsmakande, koncentreradt, antiseptiskt munvatten.

Hämmar syrebildning i munnen, skyddar därför tänderna.

Bruksanvisning å intyget.

Obs. I Stänkproppen förlagd i flaskhalsen. Obs. I

HYLIN & C:o F. A.-B.
STOCKHOLM.

CARMELA. NOVELL FÖR IDUN AF STEN STENSSON.

(Forts. från nr 8.)

AH, JAG KAN skratta mig fördärfvad, när jag tänker därpå. Och huru jag skulle pinas i de snärjande kjortlarne, och vändas ihjäl vid alla läxor och edra fina fasoner. Nej tack, gosse! Fara världen kring, rusa fram på hästen som en stormil, sväfvä på linan högt uppe i rymden, medan mänskohoparne nedanför darra, beundra och klappa händerna — se där det lif, som jag vill lefva. Hvad gör det sedan, om man ibland får frysa, svälta och taga stryk!

“Men Leoni skall icke ohämnadt få göra dig illa; jag hatar honom, jag skall — — —”

Jag fick ej tala till slut; hon grep mig häftigt i armen och såg på mig med ett uttryck, som nästan var elakt.

“Bry dig icke om, hvad Leoni gjort mig; det är öfver nu, jag tänker icke mera därpå. Och för öfrigt, min gosse, vi äro goda vänner, du och jag, men sök ej att tränga dig mellan Leoni och mig. Han är elak ibland, han retar mig så, att jag ville mörda honom, men han är ändå den härligaste människa jag känner.”

Ordet var ej väl utsagdt, förrän en gäll, egendomlig hvissling ljöd uppifrån boningshuset; Carmela spratt till.

“Min Gud, han är hemma och kallar på mig! Något är på färde; så hvisslar han bara, när han är mycket ond. Adjö, Axel! Kanske träffas vi aldrig mera. Tack att du varit snäll emot mig! Hon gick några steg; så vände hon hastigt tillbaka.

“Hör på! Har någon flicka kysst dig förr? Icke? Så kysser jag dig nu. Det blir ditt minne af mig.”

Lätt som en ekorre och smidig som den flög hon bort. Jag satt kvar som berusad, och hennes kyss brände så underligt på mina läppar — den var så olik min mors.

Dagen därpå var konstberidarsällskapet borta: det hade rymt under natten, efterlämnande ett ansenligt antal obetalda räkningar. Det ihågkoms således med saknad ej allenast af oss skolpiltar, utan äfven af en mängd besvikna fordringsägare.

Men tiden sveper sitt töcken kring allt, kring sorg och glädje, seger och nederlag. Carmela, för hvilken skull jag varit beredd att öfvergifva, hvad som eljes af allt i världen var mig dyrbarast, min mor — Carmela var äfven för mig efter några månader endast en töckenomhöljd hågkomst.

II.

Vid pass sju år därefter tillbragte jag åter sommaren i min lilla födelsestad. Jag var student, hade redan några terminer vistats i Uppsala och ägde utsikt att tämligen snart aflägga min examen. Lifvet skulle hafva legat framför mig så hoppfullt och solljust, om ej tvänne omständigheter, min mors död och min egen medellöshet, fördystrat mitt sinne och kastat mörka skuggor öfver min framtid. I det lilla vindsrummet, där min mor bott, så länge jag mindes tillbaka, torftigt på allt annat, men rikt på minnen af henne, som älskat mig så högt och försakat så mycket för min skull, lefde jag under mellanterminen ett ensligt och sorgbundet lif, uppehållande mig med privatlektioner, som dock endast sparsamt stodo mig till buds.

Nedslagen och tämligen häglös låg jag en eftermiddag på min rankiga soffa, försänkt i framtidsbetraktelser, hvilka voro långt ifrån ljusa, då dörren öppnades och öfver tröskeln skred en liten fetlagd figur med gråsprängdt, afstubbadt hår, små pirande ögon och ett bullersamt, men godlynt sätt; väl, om än gammalmodigt klädd, såg han ut som en bättre handverkare.

“Det är ju herr Ahlmark,” började han, i det han utan att avakta någon inbjudning slog sig ned på närmaste stol och drog upp en brokig bomullsnäsdud af ansenlig vidd, hvilken han svängde som en fana. “Det är ju herr Ahlmark? Jag har hört, att herrn är snäll i språk, och jag vill att herrn skulle komma ut

till mig öfver sommaren och läsa litet med min tös. — Puh! Det är radikalt varmt, och bra högt upp bor herrn, men han har unga ben, förstås.”

Troligen stod i mitt anlete att läsa någon förväning öfver min gästs egendomliga uppträdande, ty sedan mannen torkat sin svettvridande panna och åter fläktat med den stora näsduken, fortfor han:

“Herrn undrar, hvem jag är, förstås. Jag heter Åkerholm och har varit sadelmakare förr i tiden, när yrket bar sig — nu är det bara skräp, och jag har tagit min Mats ur skolan och låter andra streta med sylen, tills de cedera bonis, som de väl göra mest allihopå. se'n de jakta efter att tituleras fabrikörer i stället för det gamla hederliga mäster, som mängden födt upp men ingen slagit ihjäl. I stället har jag köpt Rustinge. 1 $\frac{3}{4}$ mantal frälse med utjordar, jämt en mil härifrån staden; jag sköter mitt jordbruk och kallas patron, gudbevars, fast icke är jag högfärdig för det. Tösen min har haft en sådan där guvernant nu i ett par års tid, men människan sprang ästad och gifte sig med en grufingeniör, och nu vill hon — tösen min, förstås — lära franska, och därför vänder jag till herrn, för se flickungen gör med mig, hvad hon vill. Jag tänker, att läsningen blir icke öfverdrifven, men herrn kan ju språka med tösen och mig, om tiden blir för lång, och vill herrn lära landtbruk, så går det också godt an. Om lönen komma vi nog omsams — jag både vill och kan betala — och tycker herrn som jag, så slå vi till. Här är handen! I morgon eftermiddag hämtar jag ut herrn till Rustinge i min lilla trilla, förstås.”

Hvad skulle jag göra? Anbudet, om också på ett egendomligt sätt framuret, var ju rätt lockande, lång betänketid medgafs ej heller, hvadan jag efter ett kort parlamentarande gaf mig och “slog till”, och så var saken uppgjord.

Nästa eftermiddag befann jag mig på min nya principals egendom, ett mindre herresäte, tämligen välbygdt med trädgård och lindallé. Till en början måste jag nöja mig med värdens sällskap allenast, ty min elev befann sig ej hemma för tillfället.

Jag kan ej förneka, att jag med någon nyfikenhet motsåg bekantskapen med den unga flickan; hon var 18 år, så mycket hade jag fått veta, och jag var 21; vid den tidpunkten i lifvet är man sällan alldeles likgiltig för den person af annat kön, med hvilken man skall träda i daglig beröring under någon längre tid. Å andra sidan kan jag dock sanningsenligt betyga, att mitt intresse ej var synnerligen lifligt; min fantasi målade ej flickans bild i alltför idealiska färger; pappas trinda figur och hvardagliga väsende lade tygel på hvarje inbillningskraftens utsväfning.

Patron Åkerholm underhöll mig efter yttersta förmåga med samtal om landtbruk och studentlif, hvarifrån han med ett fullkomligt ringaktande af logikens lagar gjorde ett språng in på lädertullen och handtverkslagstiftningen, ämnen, hvilka han behandlade con amore, så att hans lilliga varelse kom i yttersta affekt, hans röda ansikte blef fullkomligt blossande, och hans knutna händer gång efter annan slogo till jorden imaginära motståndare till hans åsikter. Men plötsligt hördes hästramp ute på gården, patronen tvärtystnade midt i sin ifrigaste oration, grep mig i armen och förde mig till fönstret.

“Hvad säger herrn? Går hon an? Hvasa? Är hon icke söt? Tror herrn, att själfva himmelens änglar sitta bättre till häst än hon? Nånå, sadeln har jag gjort med egna händer, förstås; ingen grevvinna har finare ridtyg. Det torde vara något till tös, eller hur?”

Frågorna störtade fram, den ena på den andra såsom böljorna i en forsende ström. Något svar afvaktade icke min vän patronen. Han talade tydligen endast för att gifva luft åt den härryckning, som fyllde hans sinne och strålade ur hans anlete, ej för att höra min blygsamma mening.

Synen ute på gårdsplanen rättfärdigade visserligen i en ej ringa grad patronens förtjusning. En så fin och likväl fyllig gestalt som den, hvilken därute hoppade ned från hästen, och hvilken mjuka konturer den mörkgröna riddräkten lät på det fullkomligaste framträda, hade jag knappt drömt mig; minst väntade jag att finna den här. Ansiktet kunde jag ej se på grund af det nedfällde floret.

“Hvem är hon?” frågade jag öfverraskad. Gubben njöt påtagligen af min häpnad.

“Min tös, förstås. Hvem skulle det eljes vara? Här är hon för resten.”

Dörren öppnades. Hon kom, nej sväfvade in. Uttrycket är utnött, men här var det målande. Hon nickade åt patronen, slog upp floret, och ofrivilligt tog jag ett steg tillbaka, slagen af förväning. Framför mig stod ju en fulländad sydländsk skönhet med hy af orangens färg och mörka ögon som natten, men glimmande som dess stjärnor.

Jag måtte i min beundran hafva företett en tämligen löjlig figur, ty den unga damen smålog helt skälmskt, och patronen brast ut i ett högljudt skratt, i det han presenterade:

“Här är magister Ahlmark, och detta är tösen min, förstås.”

“Tack, att ni kom hit, herr magister!” sade flickan med vacker altröst. “Bara ni icke blir alldeles led vid er elev, ty jag är mycket okunnig och mycket oordentlig.”

Led vid henne! Ack!

“Han märker ingenting,” skrattade patron Åkerholm och växlade ett ögonkast af hemligt förstånd med den unga damen, hvilken instämde i skrattet, ehuru mindre bullersamt.

Jag kände, att jag rodnade. Spelade man någon slags komedi med mig? Gjorde man narr af mig? Men den vackra altrösten blidkade mig genast.

“Det förefaller mig, som om vi sett hvarandra förut,” sade den.

Ja, äfven jag ville skönja något bekant i dessa drag; men huru jag sökte i mina hågkomster, fann jag ingen ledtråd, och likväl skulle säkerligen en dylik egendomlig skönhet ej aldeles försvunnit ur mitt minne.

Jag sade det. Då sände mig den unga flickan en snabb, leende blick, lät handen dyka ned i klädningsfickan och draga upp ett litet föremål, hvilket hon höll framför mina ögon; det var en liten, mycket liten röd sidensko. Nu vaknade min hågkomst.

“Carmela,” utropade jag och tog ett steg emot henne. “Är det möjligt? Är det lilla Carmela?”

“Just lilla Carmela, som har bättre minne af sin forna riddare än han af henne.”

“Hahaha!” jublade patronen, “det var en radikal rolighet! Nu känner han igen henne.”

Sådant var vårt första återseende.

Jag vill icke försöka att beskrifva den afton vi nu tillbragte tillsammans; den var så glad, så förtrolig. Jag gick, åt, talade i ett slags förtjusningsfeber. Carmela och jag voro outröttliga i återupplifvandet af barndomsminnen, gubben skrattade åt allt och var lika upprymd som vi unga.

En gång ledde jag samtalet på de blifvande lektionerna.

“Hvad du är barnslig, Axel, nu som i forna dagar,” smålog Carmela. “Begriper du icke, att lektionerna bara voro en förevändning för att få dig hit? Jag är — det må Gud veta — föga mera road af läsning nu än förr. — Det vill säga,” tillade hon en smula allvarligare, “litet böra vi naturligtvis läsa, när vi så finna för godt.”

Jag kastade en sidoblick åt soffan, där patronen tagit plats, för att se, huru han skulle upptaga denna ogenerade bekännelse. Han bara nickade fryntligt och log: “Hon gör med mig hvad hon vill, förstås.”

En ny fråga föll mig in. “Huru kunde du få reda på mig, Carmela? Hvarför kom du ihåg mig just nu?” Vi voro “du” allesammans.

Hon såg upp. Var det en lek af min inbillning, eller låg det verkligen i hennes blick det uttryck, jag trodde mig skönja och som kom blodet att rusa till mitt hjärta.

“Jag har ej haft så många vänner i världen, att jag haft råd förgäta någon af dem, — och därinne i staden, hvem skulle det talas om, ifall man ej talade om ett sådant lärdomsljus som magister Ahlmark?”

Före kvällsmåltiden måste jag bese Carmelas rum; de voro de vackraste och bäst belägna i hela huset, solljusa och nätta samt utstyrda med en bizarr lyx, hvilken bjärt stack af emot husets öfriga anspråklösa utrustning.

“Sådan fågel skall ha förgyllt bur, till vacker häst passar brokig sadel,” anmärkte patron Åkerholm. “Men nu skall du höra Carmela sjunga.”

Han bar själf fram en präktigt utsirad harpa, Carmela satte sig, slog an några ackorder och började sedan sjunga. Aldrig viker ur mitt minne denna hennes första sång; jag hörde den långt efteråt, ännu i denna stund sväfvä tonerna för min själs öra. Det var den bekanta arian ur “Hvita Fru”: “Se detta slott, hvans höga murar.” — Carmelas skola och konst lämnade mycket öfrigt att önska, men det var en egendomlig klang, en glöd och inspiration i hennes stämma, som verkade på mig så gripande och stämde mig allvarligt, nästan vemodigt. Patronen tycktes erfara en liknande känsla, eller kanske han smittades af min; han snöt sig gång på gång i sin stora näsduk och hviskade mig i örat med en röst, som visade anlag att stocka sig i hans strupe: “Den tösen, hon gör med mig, hvad hon vill.”

Vid Carmelas muntra skämt återvände dock snart vår glada stämning. Emellertid skulle äfven Carmela blifva bragt ur lynne.

När vi efter måltiden sutto kring förmaksbordet, och den ena frågan gaf anledning till en annan, kom jag helt naturligt att spörja Carmela om konstberidarsällskapets öden, om Leoni, och huru hon kommit att flytta till fosterfadern.

Jag hade knappt framställt frågan, förrän jag ångrade den. En djup blekhet, så bjärt afstickande mot hennes vanliga kraftiga färg, sprad sig öfver Carmelas anlete; hon lyfte hufvudet och gaf mig ett nästan fientligt ögonkast.

“Fråga mig aldrig härom,” utbrast hon häftigt. “Låt det förflutna vara dött och begrafvet; däri gör både du och andra klokast. Och nämn icke Leonis namn — jag vill ej höra det.”

(Forts.)

